

ŠIBENSKE NOVOSTI

Izlazi svake subote. — Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin, koja isključivo vrši inkasacije pretplata, oglasa i t. d. Telefon br. 47. — Oglasi se računaju po cijeniku. — Predplata 15 Din. tromjesečno, unapred. — Pošt. Ček. rač. br. 38.114.

Broj 29.

Šibenik, subota 13. septembra 1930.

Godina I.

Obustava asfaltiranja ceste Split-Trogir

Beograd, 11. IX.

Kraljevska banska uprava primorske banovine sklopila je ugovor sa Općim građevinskim dioničkim društvom da društvo izvrši asfaltiranje ceste Trogir—Split. Pošto u primorskoj banovini ima važnijih životnih potreba, kako u pogledu snabdjevanja stanovništva vodom, to asfaltiranje ove ceste spada u drugorazrednu važnost. Zbog toga je

g. pretsjednik ministarskog savjeta naredio, da se daljnji radovi na ovom putu obustave.

(AA)

Mi smo se u jednom od prošlih brojeva našeg lista opširno pozabavili tim pitanjem iznijevši objektivnu kritiku tog posla i istaknuvši iskreno, i bez ikakve tendence, odnose provincije prema banovinskom centru Splitu. Kako se iz gornje vijesti Agencije

Avale vidi g. pretsjednik vlade, sa punim shvaćanjem za elementarne narodne potrebe, naredio je obustavu tog posla „drugorazredne važnosti“. Ugodno nam je kada možemo da konstantiramo, da će i naša seoska sirotinja od toga imati koristi, jer, kad se taj asfalt prometne u čatrnje, možda u desetak, petnajst zagorskih sela zabiježiti će se zdravi bunari, a to znači narodno zdravlje. A narodno zdravlje jest temelj moći naroda i države.

Velike svečanosti u Beogradu

Na sedmi rođendan Nj. Vis. prijestolonasljednika Petra, na najsvetaciji način izvršena je predaja novih jugoslavenskih zastava vojnim jedinicama, dok su stare zastave kao historijske i nacionalne znamenitosti spremljene u Kraljevoj zadužbini Oplencu.

Sam historijski čin predaje novih zastava pukovima izvršio je lično Nj. Vel. Kralj. Svečanosti je prisustvovala velika masa naroda iz Beograda i svih krajeva države, vojni i civilni dostojanstvenici i banški vijećnici iz čitave zemlje. Svečanosti predaje zastava su trajale tri dana. Tom prilikom izvršen je uz najviše počasti prenos kostiju osnivača dinastije Karađorđevića i oslobodioca srpskog naroda Karađorđa. Kostiju su prenešene iz stare Karađorđeve

Izgubljeno zlatna spilja u obliku tenis-rakete. Molimo poštenog nalaznika nek se javi u tiskari, gdje će dobiti nagradu.

kve u Kraljevu zadužbinu na Oplencu, gdje su ispod slavom ovjenčanih zastava sahranjene.

Prigodom dolaska novih pukovskih zastava u garnizone priređene su velike jugoslavenske manifestacije, a osobito u Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu i Splitu, kao i u svim drugim mjestima.

U svečanosti i historijskoj prigodi, kao što je predaja novih jugoslavenskih zastava pukovima, Njegovo Veličanstvo Kralj odlikovao je veliki broj dostojanstvenika i gradjana ordenom Jugoslavenske Krune za zasluge i njihov rad na nacionalnom polju. Imena odlikovanih naših sugradjana donosimo na drugom mjestu.

Ante Kalauz - Šibenik drvodjelska radiona. Izrađuje sve vrste drvodjelskih radova najkulantnije uz najumjereneje cijene.

još iz davnih vremena, otkad je općina postala savremeno samoupravno tijelo, pa, gotovo, do danas; ako uzmemo stare i prašne općinske proračune i konačne račune, vidimo, da se vrlo mala, ili, gotovo, nikakva briga posvećivala poljoprivredi i težaštvo, koliko na selu toliko u gradu. Vođena je neka ni gradska ni seoska komunalna politika stvarana, onako, na Božju volju: *ad hoc*, bez ikakova smisla za sistematski rad i za probleme, koje je namećao složeni društveni život sadašnjice. Taj društveni život, kojemu je općinska ekonomija morala da daje ton i direktive za razvoj, vrludao je bez ikakva pravca kao lađa bez kormila čitavo pola vijeka. Selo je ostalo onakovo kakvo je i bilo kroz stoljeća: prepušteno patriarhalnom načinu proizvodnje, bez da se osposobi za današnju složenu životnu utakmicu. Gradski seljak—težak, čekog štapa, a tu njegovu bijedu danas pojačava kriza u plasiranju glavnog produkta: vina.

I šta se dešava? Seljaci sa sela kao i težaci iz grada napuštaju mahom poljoprivredu, slijevaju se u grad, da na radnoj pijaci traže zaradu — uposlenje. Ali tu odmah iskrsava jedna očajna praznina. Naš grad nije se nikako industrijski osposobio, da upošli toliki broj radne snage, jer je njegov put u ekonomskom razvoju morao biti sasama drugi, a da taj od života nametnuti problem bez strepnje dočeka. Trebalo je podizanjem poljoprivredne proizvodnje kao

Težaštvo i Općina.

Stojimo pred skorim donošenjem općinskog proračuna za 1930.—31. proračunsku godinu. Nismo imali uvida u taj novi proračun. Neznamo kako su raspodjeljene njegove cifre. Neznamo koje će partije i pozicije odnijeti maksimume općinskih financija, ali ćemo ipak pokušati da progovorimo o općinskom proračunu u vezi sa, — danas — najvažnijim privrednim faktorom u našoj općini: težaštvom. Naravno, da bi ta tema bila najpodjednija za jednu socialno-ekonomsku studiju, i za to nisu naše pretezijske velike. Mi ćemo iznijeti par refleksija, koliko se to već može u stupcu jednog novinskog članka, a kad bi se o tome javila i protivna mišljenja prihvatili bi smo vrlo rado diskusiju, jer problema težaštva i njegova odnosa prema općini kao prvoj stanici narodne samouprave, nije kod nas raseljanjen ni najmanje, a kamo li diskutovan sa naučnog gledišta.

Gledajući našu općinu, pa, dapače, i dobar dio dalmatinskih općina, izuzevši neke na otocima, opazamo jednu čudnu socialno-ekonomsku pojavu. Općina kao samoupravna jedinica nastala je iz stare sta-

leške, feudalne općine. To jest, jednostavno pri administrativnoj podjeli općinskog teritorija anektiran je stanoviti kontigenat sela općini, ili holje rekuć, stvaranjem demokratskog općinskog ustava, sela i seljaštvo, koji su do tada samo nominalno pripadali općini. a oko kojih ona nije vodila ni najmanju brigu, jače su privezani centru. Time je nametnuta i briga općini da seljaštvo, koje je do tada ekonomski i kulturno strašno zaostalo pridigne i osvijesti.

Drugi jedan faktor pri formiranju novih općina na demokratskom principu, bilo je težaštvo u gradu. Oko utvrđenih feudalnih gradova ekupljale su se pred navalom Turaka razne uskočke grupe. Osnivala se seoca, koja su množenjem pučanstva i širenjem grada postala njegov sastavni dio. Način privrede tih seljaka u gradu, onog momenta kad su širenjem grada postali *de facto* njegov sastavni dio, izmijenio se potpuno, ili još jasnije: njegova privredna produktivnost svedena je samo na one grane seljačke privrede, koje ne smetaju razvoju grada. Stočarstva je potpuno nestalo, peradarstva također, vrtljarstvo je, radi zbijenosti gradskih kuća i stalne građevne djelatnosti, svedeno na minimum, kućnog obrta u opće danas više nema. Gradski težak žive u gradu i prema tom gradskom načinu života, udesio je i svoju privredu skoncentrisajući je samo i isključivo na jedinu granu seoske privrede: vinogradarstvo.

Broj seoskog stanovništva u našoj općini tako je jak i velik, da je naša općina, uza sve to, što ima sijelo u gradu, koji broji preko 17 hiljada stanovnika, u svom pretežnom dijelu seljačka općina u kojoj je poljoprivredna proizvodnja najvažniji privredni faktor. Samim tim, našoj općini, od onoga dana kad se ona, barem po slovu zakona, morala upravljati na temelju samoupravnih i demokratskih principa, namećala se dužnost da glavnu brigu posveti poljoprivredi i seljaštvu kao glavnom ekonomskom faktoru u općini. Ali, kad rekonstruiramo rad općinskih uprava

XIV. ZAGREBAČKI ZBOR

13. — 22. IX. 1930.

Opći međunarodni veliki sajam uzoraka sa specijalnim sajmovima

1. GRADJEVINARSTVA
2. HOTELA, KUĆE I KUHINJE
3. PREHRANBENE INDUSTRIJE
4. TEKSTILNA I KONF. KRZNA
5. KOŽE
6. PAPIRA
7. POLJOPRIVREDE.

Osim toga držati će se izložba i sajam

RASPLodne STOKe

DOMAĆE na dane 13. i 14. IX.

INOZEMNE na dane 20. i 21. IX.

Na željeznicama i jadranskim parobrodima 50% popusta, za posjetioce i robu (besplatni povratak).

Za školsku mladež potrebna je dobra i trajna cipela.

Zagrebačka Tvornica Cipela

posvećuje najveću pažnju izradi svih vrsta dječje obuće, a može se dobiti uz vanredno niske cijene i to od br. 27 do br. 30 Din. 115, od br. 31 do br. 35 po Din. 140

Zagrebačka Tvornica cipela
ulica Kralja Tomislava.

glavnog faktora u privredi naše općine, osposobiti težaka za savremenu životnu utakmicu a time u isti mah stvoriti i jakog potrošača trgovačkih i industrijskih artikala. Tad bi naviranje radne snage sa sela i iz gradskog težaštva bilo mnogo manje, i postojeće industrijske instalacije, kao i jaka trgovačka izvozna i uvozna frekvencija, bile bi kadre da apsorbiraju tu radnu snagu. Takav razvoj dao bi apsolutnu normalu u odnosu privrednih faktora naše općine, a to bi značilo i napredak, koliko sela koja pripadaju općini, toliko i samog grada.

Danas, kad odbacimo razna fantaziranja o industrijalizaciji, o velikom izvoznom i uvoznom emporiju

ŽENSKA LJEPOTA je moć žena!

Krema CITRON

iz pravog limunovog soka. Najnovija, krema proizvedena na znanstvenoj podlozi.

Dobiva se svagdje i u Šibeniku: Drogerija Petar Torre

Krema ETOILE NOIRE

oslobađa kožu od avaka, nečistoće i čini teint nježnim i svježim.

Gellé Frères Paris, 6, Avenue de l'Opera.

Krema NARTA

steže za čas sve kožne rupice a da ne posjeduje nikakovo astringirajuće sredstvo.

i drugim fantazijama, kojima se kao sireninim pjevom uspavljaju i intelektualci i privreda, a i radni svijet, vidimo голу sliku našeg društvenog života, koja pokazuje sve moguće simptome bolesti, a čak i degeneracije. Skokova u društvenom razvoju nema, a nerad otaca osvećuje se na djeci kao veliki naslijeđeni grijeh.

Naše današnje stanje može se obilježiti sa dvije riječi: potpuno osiromašenje seljaštva plus kulturna, socialna i ekonomska zaostalost, a na drugoj strani gradska privreda u rasulu, radi pomanjkanja solidnih potrošača.

Pitat će se: šta u sve ovo ulaze općinske financije? One imaju velikih briga da isturaju nekako do druge proračunske godine, da nategnu kraj s krajem, da se kako tako izvrdi. Jest i to je istina, ali to znači: „pleti kotac kao i otac“, a naši očevi sa takovim radom ne ispletoše nam ni kotac, već nas dovedoše do toga da spavamo na goloj leđini. Općinske financije moraju da idu onim kanalima, koji vode saniranju naših komunalnih privrednih kulturnih i socialnih zla. I to ne onako patrijarhalno, sa krparenjem iz dana u dan, već po jednom određenom sistemu, planu rada. Drugo: faktor bez kojega nema asanacije naših prilika jest težaštvo, koje se danas nalazi na zadnjoj stepenici zapuštenosti. I kao što ljekar kod potpuno bolesnog tijela liječi glavne organe: mozak, srce, pluća, tako i mi treba da liječimo našu propalu poljoprivredu koja je glavni faktor u našoj proizvodnji.

Prvi ljek za to moraju biti svedene općinske financije, sa jednim dobrim realnim sistemom rada na asaniranju naše poljoprivrede.

Takav rad nam će nam život. A drukčije? Srbljamo starim putevima, koji vode u sigurno, a to je krah. Tu je veza općinskih financija i težaštva.

Iznijeli smo ovo par kontura o našem najvažnijem komunalnom problemu u nadi, da će se iz čete šibenskih intelektualaca naći nekko, da nastavimo sa tom diskusijom.

J. Čojelja.

Odlikovani ordenom Jugoslavenske Krune iz Šibenika,

Prigodom slavlja davanja pukovima novih jugoslavenskih zastava Nj. Vel. Kralj je odlikovao veliki broj odličnika, nacionalnih radnika i odličnih građana.

Među odlikovanim nalaze se slijedeći odličnici i nacionalni radnici iz Šibenika:

Ordenom Jugoslavenske Krune trećeg stepena odlikovan je g. Dr. Nikola Subotić ministar u penziji.

Ordenom Jugoslavenske Krune četvrtog stepena odlikovani su: g.g. Dr. Vinko Smolčić općinski načelnik, Dr. Jerko Machiedo ravnatelj Banovinske bolnice, prof. Marko Triva starosta sokolske župe, Vlaste Kulić industrijalac i opć. prisjednik, Dr. Marko Kožuh odvjetnik i Dume Sunara posjednik.

Ordenom Jugoslavenske Krune petog stepena odlikovana su slijedeća g.g.:

Baranović Mijo posjednik, Brkić Marko posjednik, Bogdanović-Panjkota Ćiril posjednik, Grubišić Jerko hotelier, Grubišić Tome industrijalac, Grubišić Joso agent Jadranske Plovidbe, Grubišić Frane hotelier, Dr. Marko-Juraj Dominis odv., Žaja Ive trgovac, Ilić Marko penzioner, Dr. Mile Iljadica industrijalac i opć. prisjednik, Jerinić Miho zubar, dir. Marko Ježina, Kovačev Pave spediter, Kronja Vicko Perin posjednik, Karadjole-Šašac Mate posjednik, Laurić Spiro posjednik, Meznarić August direktor Ljubljanske Gospodar. banke, Montana Ljuho apotekar, Mšurac Ive posjednik iz Prvić Luke, Novak Kresimir penzioner, pop Stevo Prostran novinar, Dr. Poturica Srećko ljekar, Protega Ante trgovac, Perlić Simo trg. pomoćnik, Don Krste Stosić, Stipe Stosić posjednik, Pio Terzanović trgovac i opć. prisjednik, Trlaja Franomir, posjednik i opć. prisjednik, Trinajstić Vjekoslav trgovac, Tambača Joso posjednik, Čok Vaso trgovac, Čala Iviša Markov posjednik, Škarica Mirko pok. Pere posjednik i Šupuk Miloš industrijalac.

Srdacnije čestita na velikoj počasti, koja im je ukazana sa Najvišeg mjesta.

Ante Frua — Šibenik. Ulica Kralja Tomislava Skladište D. M. C. i TRIDENT konca.

Tudjinština

Stav našeg lista obzirom na tudjinštinu, bio je sa strane gradjanstva, pozdravljen sa osobitom simpatijom. Mi ćemo današnjim brojem započeti, da šibamo one slabice što spadaju u rang, recimo, uglednijih građana, doduše jako malog broja, koji ne mogu, ili neće da se odviknu od takove mane jer možda misle, da pripadaju „gornjoj hiljadi“ samo zato, što konversiraju tudjinskim jezikom.

Moramo istaknuti, kako se u našem čisto jugoslavenskom gradu malo čuje tudjinština. I to malo što se čuje, nažalost, potječe od grube navike nekolice intelektualaca. Ta elita, sastaje se pri sparnim večerima pred kavanom „Krka“ te rado čavrlja „plemenitim idiomom“ naravno skroz pokvarenim. Oveće društvo jugoslavena ili jugoslovenki sjedi pred kavanom, a medju njima jedini tudjin ili tudjinka, te radi tog jedinog tudjina, cijelo društvo gospode i dama konversira tudjinskim jezikom, akoprem taj tudjin perfektno vlada našim jezikom. To pretpostavljanje tudjinskog jezika svome materinjem znak je slabosti, servilnosti, tih važnih Jugoslovena i Jugoslovenki, koji svakom prilikom osudjuju „kulturna djela“ tudjinskog jarma. Žalosno je i to, što nekoji činovnici, koji su napustili „siroticu zemlju“ još i danas u društvu svojih gospodja konversiraju tudjinski, jer nijesu bile kraje kroz deset godina boravka u našoj zemlji, da nauče bar nešto hrvatski. Zar možda njihova „plava“ krv ne može da usise idiom zemlje u kojoj živi? Već se odavna znade, kako gospodje nekih Jugoslovena posjećuju mjesne tudjinske „sredine“, a da ne pitamo jesu li članice tudjinske biblioteke. Pitamo, kojim jezikom konverziraju za vrijeme sjednica i sjela nekoje članice jedne mjesne ženske narodne organizacije?

Nekoji istaknuti građani često se druže sa takozvanim „eksponentima tudjinstva u Šibeniku crno-žute natruhe“, spijonima fabrikatorima lažnih novinskih dopisa i najradje konversiraju sa njima tudjinštinom, akoprem je svima poznato, da ti „eksponenti“ vladaju perfektno hrvatskim jezikom.

Nego, pred hotelom „Krka“ za večernjih sijela primjećuju se i znakovi sjeverne germanske kulture. Dama bane medju društvu uniformisanih kavalira te eijelom društvu nametne svoj „materinji jezik“. Kavaliri dabome, akoprem u neprilici, iz obzira prema dami konversiraju sa damom njemački. Ali ta dama morala bi, da se odvikne te grube mane.

X. Y.

Sve vrste naočala mogu se dobiti u drogeriji Vinka Vučića.

Salamon Drutter -- ŠIBENIK

Prispjelo

ODIJELA, KAPUTA, jesenskih OGRTAČA prvorazrednih inozemskih tvornica. Cipela Herman-Hirsch. Šešira „Habig“ Borsalino. Rublja Taussig Wien. Francuskih tkanina za dame. Engleskih štofova. UZ NAJPOVOLJNIJE CIJENE.

TKO DOBRU ROBU KUPUJE, TAJ JEFTINO PROLAZE!

ŠIBENSKA NEDJELJA.

Vraćam se opet, da vam zaželim svake subote dobar dan. Već su zlobni jezici pronijeli vijesti, da sam se zaljubio, a od toga čovjek (da oprostite zaljubljeni parovi) pomalo i pobesavi. Drugi opet da sam se odao neumjerenu životu, a poznato je moje spartansko življenje i muhi, koja mi poslije objeda sjeda na nos, da i ona od moga blagostanja nesto profitira. Neki opet zlobno lansirase, da sam pišući nedjelju, stekao masne pare i odgurao negdje na jednomjesečni hohštapleraj na ljetovanje. Svašta se govorkalo i šaputalo, a ništa istinita, jer sam jednostavno, iz konkurencije sivom medvjedu, otpavao ljetni san, prikupio mnogo rezerva za zimu i sad ispadam pred vas kao neki obnovljeni Apolon, ali iz neolitskog doba, da vam zaželim dobar dan i navijestim, da ćemo zajednički burgijati kroz ovu našu veselu gradsku kroniku i zimske zabave, da se ponegdje nacerimo.

* * *

U stilu jesenjih štimunga, grožda, smokava, zutog, sentimentalnog lišća zaželit ćemo ljetu sretan put. Dosta se ispekosmo, tako, da jedan moj prijatelj gledajući bakrenasti oval fino izvajanih ramena jedne dame, počeo uzdisati prozaično za pečenim odojkom. Dešava se to u naša razgolicena vremena, kad se sve

vidi, kad nema tajne, a o nekoj mirisom zasićenoj romantici da i ne govorimo, ta je zakopana sa starim širokim i dugim kupaćim kostimima.

Ljeto je veliki turizam u svakom smislu te riječi. Pjevačka društva putuju i propjevaju poput slavuja. Tako je i „Filharmonija“ odsvirala svoju obilvsi sjevernu Dalmaciju valom svojih melodija, a grlo pjevača dobrim sjeverodalmatinskim napitcima, tako, da su oni imali dvije koristi: izvršili su kulturnu misiju i umirili savjest, a drugo upoznali su se kao dobri građani ovog vinskog grada sa svim enološkim problemima, a osobito krizom vina. Sada u jesenskoj dekadansi „Filharmonija“ podigne ponegdje svoje visoke tonove uskim uličicama našeg grada na opće zadovoljstvo svih onih koji svoje snove nazivaju pravdnim, a osobito za muzikalno uho naše policije.

Turizam je svagdje i na svakom mjestu. I na diskretnim šetnjama u dvoje. Turizam veliki i osvajački naših junaka sa korzoa, koji se kad je potrebno prometnu u cicerone, provodiće i tekliće, kako bi stran svijet odnio što bolje „utiske“ iz našeg grada. I u znaku opadanja turizma ulazimo u jesenske sentimentalnosti zasićene osjećajima Kozarčeva Đuke Begovića:

Jesen stize... dunjo moja

Jesen rana....

Jesen, kad se u prirodi sve umiruje, kad se u-

blazuju teški ljetni tonovi u šarenilu umirućih boja i vriskave bahatosti rođene na užaranim pjesčenicima, ta jesen uvlači nas u svodove meke jesenske realnosti. Jesen doba sveopćih angažmana na temelju ljetnih pečatanih pogodaba (kako pečatanih?) rađa senzacije, zaruke, brakove i buduća pokoljenja. Parovi, koji su se kroz ljeto pračkali po mlakim iskrčavim valovima vrišteći pomamno, sada stisnuti pod ruku vrlo intimno, pobožno, pomalo i tužno marširaju sigurnim korakom u brak, u neki doživotni angažman.

Naravno, ti jesenski angažmani morali bi se titcati i starova našeg kazališnog društva, da zaplove ako ne u brak, ili u neki dolarski filmski angažman makar nekakav solidno pripravljeni kazališni komad, ali bez revizorskih pretenzija.

Kad pčele i ljudi sisaju slatke jesenske sokove, pisac „nedjelje“ može samo tužno da ustvrdi, da je njegovo zrno palo na neplodno tlo i da se iz njega nije rodila nikakva jesenska sentimentalnost, a jedna teška jesen više natovarila se na njegova pognuta leđa. Bez ikakvih rekvizita za zimska zagrijavanje maršira taj nesretnik u susret nevremenu i ledenim vijavicama, dok kroz život i zasićen, sazrio zrak struji satirski zov jeseni:

Od jeseni... do jeseni
Dunjo moja... bježi k meni.

Vijesti iz grada i okolice.

O Težačkoj Zadruzi u Šibeniku.

Premda najtačnije pratimo pisanje „Glasa“ Prosvjetno-kulturne Matice za Sjevernu Dalmaciju, u kojem često puta naiđemo na vrlo dobre analize, posebno, našeg sela, kao što je na primjer niz članaka „o problemima našeg sela“ napisan odličnim perom prof. Mirka Ležaića, ipak nam je izmakao oku jedan napis, izašao u br. 75 „Glasa“ pod naslovom: „Jedna teška odgovornost“ potpisana od nepoznatog g. Iks. Možda je baš taj Iks kriv, što članak nismo primjetili, jer nepotpisane stvari, ili one sa misterioznim šiframa, obično ne čitamo. Upozoreni, uprav pred zaključkom našega lista, na interesantnosti svoje vrsti, koje se nalaze u retcima i među retcima toga članka, pročitasmo ga, i nismo se, zbilja, razuvjerali. Članak je vrlo interesantan, dapače vrijedan, da se analizira njegov svaki redak, ali ne što bi to bilo neko novo otkriće o zadrugarskom životu, i neke misli u znaku pitanja: Šta da se radi? — već iz razloga, što je članak pun suza za našom težačkom sirotinjom na čiji je žep udaren veliki danak stjecajem zadruga. Svakako, žaliti tuđu nesreću lijepo je, i to je znak dobra i plemenita srca, a dali g. Iks zbilja tako misli, to ćemo da objasnimo u dojučem broju, jer nam to danas, na žalost, prostor ne dozvoljava.

Moramo upozoriti naše čitatelje, da smo najbudnije pazili razvoj događaja oko Težačke Zadruga, a osobito otkad se nalazi pod stjecajem, ali nismo htjeli da damo meritornu ocjenu tih događaja sve dotle, dok se stvar nalazi „sub judice“, ali ponukani člankom g. Iks nastojat ćemo u dojučem broju našeg lista, da damo detaljnu i objektivnu analizu svega onoga, što je dovelo do kraha Težačke Zadruga. Tu će nam kao poriv služiti, ne, možda, iskrene ili neiskrene, sentimentalne suze, već same gole činjenice, tako da će svaki zadrugar Težačke Zadruga, kao i čitalačka publika naći, u koliko je moguće, najtačniji i najobjektivniji prikaz događaja, koji su uvjetovali krah Težačke Zadruga.

Nastojat ćemo da se dotaknemo, također, i pitanja, koje se otmah nameće nakon istinskog prikaza razloga, koji su doveli do propasti Zadruga, a to je da mislimo na spas težačke muke i težačkih truda. To jest: šta da se radi? Tekar tada će se, eventualno, suze g. Iks pokazati u pravoj svojoj istinskoj boji, koje su, možda, iskrene, a i nisu iskrene.

Svakako, to ćemo vidjeti kroz analizu misterije, koji danas krije krah Težačke Zadruga.

Stipe Zorić, vrtlar

Prodaja svježeg cvijeća, te raznih biljka u loncima.

Izradjuje vjenčane bukete kao i nadgrobne vijence.

Cijena od Din. 60. pa dalje

Ispiti osposobljenja na Drž. Učiteljskoj školi. Jučer 12. ov. mj. otpočeli su ispiti osposobljenja i praktični učiteljski ispiti na mjesnoj Drž. Učiteljskoj školi. Prijavilo se je 52 kandidata i kandidatkinje Ispitnoj komisiji pretsjeda ravnatelj učiteljske škole g. prof. Miće Dulčić.

Dolazak engleske ratne flote u našu luku.
Općinska uprava primila je akt od nadležnih vlasti kojim se obavještava o dolasku jednog dijela engleske sredozemne flote u Šibensku luku. Brodovi će stići 15. ovoga mjeseca i to: 1 bojni brod, 1 depo—brod i djelovi flotilje razarača. Posjeta nema zvaničan karakter, ali smo uvjereni, da će naše građanstvo engleske goste najsrdačnije dočekati iz poznatih simpatija našeg naroda prema Engleskoj i Englezima, koji naše primorce poznaju i cijene već dugi niz godina.

Braća Laurić — Frizerski i brijački salon. — Šibenik. — Onduliranje, gvozdeno i vodeno, Manikir, Salon za Dame i Gospodu. —

Gradnja i dovršavanje seoskih škola.

Nastava u gradskim i već postojećim pučkim školama započela je. Dok se neke škole po selima dovršavaju, a sa nastavom će se otpočeti za koji dan. Tako se dogotavlja gradnja škole u Bilicama, pa će za 10 dana biti potpuno gotova i otpočeti nastavom. Vanjska zbuka uredit će se nakon otvora škole.

Isto tako dovršena je škola u Kruševu, pa će se, također, u najkraće vrijeme početi sa nastavom. Ovu školu su, u glavnom, izgradile same žuljave težačke ruke sa malo, ili nimalo pomoći sa strane. Kruševo može da služi kao primjer za shvaćanje o potrebi škole drugim selima, a kao demanti gradskog i gospodskog shvaćanja o vrijednosti seljaka, koji ga izjednačuju sa zvijerkom.

Uz to lijepo napreduje gradnja škole u Dubravi. Do koji dan biti će zid gotov do krova. Općina je osigurala sav građevni materijal kao vapno, krovnu konstrukciju i crijep za dovršiti zidove i krov do konca listopada. Ako budu određena potrebna sredstva u naprijed, škola će do godine biti otvorena nastavi. Za napredak i brze radove na ovoj školi osobita hvala ide svijesnom i agilnom seoskom glavaru Niki Belamariću i seoskom odboru, koji su se trgli i uprli svim silama da se škola što prije dovrši, tako da djeca ovog, nesumljivo, gospodarski najnaprednijeg sela, dobiju i ono što im je apsolutno potrebno za još bolji gospodarski napredak, a to je osnovnu školsku naobrazbu.

Ovih će se dana dovršiti škola u Boraji, najsiromašnijem i najzapuštenijem selu šibenske općine. Nastava će započeti čim škola bude dovršena. Uz školu sagrađena je i čatrnja za učiteljeve i školske potrebe, jer, kako je poznato, Boraja najviše oskudijeva sa pitkom vodom.

U Vrpolju se kod seljaka vodi velika akcija, da i oni dođu do svoje škole. Seljaci sami vade kamenje čekajući potrebitu pomoć od države i općine da započnu sa građenjem.

To bi, u glavnom bio pregled nekog napredka u izgradnji i stvaranju osnovne nastave na našem selu. Kod svake gradnje škola, od ovih koje napomenusmo istakla su se vrlo jako privatna inicijativa i razumijevanje samih seljaka za školu. Davale su se besplatne nadnice, besplatan podvoz za materijal, građevni majstori, samo da se škola što prije izgradi i počne u njoj obuka djece. Ovo puno seljačko shvaćanje velike koristi škole treba da ispravno shvate i učiteljske sile, koje djeluju na selima, jer i njihov rad morao bi biti u tim, od Boga i ljudi zapuštenim selima, apostolski i pionirski i onda će naši seljaci osjetiti u istinu da su dobili školu, koja ih vodi i kulturnom napredku i socialnom boljitku.

Osuda četvorice omladinaca u Trstu

Ubijeni: Franjo Marušić, Zvonimir Miloš, Franjo Valenčić i Ferdinand Bidovec.

Pred tribunalom za zaštitu države u Trstu, ko- me je pretsjedao fasistički general Cristini, osuđeni su i odmah nedaleko jugoslavenske granice ubijeni gore spomenuti omladinci.

Drugi okrivljenici u tom procesu osuđeni su svega skupa na 140 godina robije.

Neka je pokoj i slava ubijenim omladin- ma!

JEDINO U ŠIBENIKU...

Nije potrebno izvana traziti prospekte, jer sam nanovo opskrbio moje skladište bogatim izborom svakovrsnog prvorazrednog pokućstva, od poznate Vam renomirane i solidne domaće tvornice

Rudolf Kaiser - Osijek

Samo kod mene omogućeno Vam je nabaviti pokućstvo uz tvorničke cijene i uz višegodišnje jamstvo.

Pogledajte i uvjerite se!!!

Preporuča se
OTTO GRABOVAC.

Potreba telefonskog spoja sa vodovodom.
Kroz najkraće vrijeme dovršit će se vodovod na Krci nabavkom nove turbo-pumpe. Općinska uprava bi trebala, da se pobrine te napravi direktni telefonski spoj sa vodostanicom, kako bi se moglo bez poteškoća u svakoj potrebi doći do najbrže veze sa vodovodom.

Nova pivovara u Šibeniku. Stavlja se do znanja P. N. općinstvu da se danas 6. septembra otvara GRADSKA PIVOVARA u prizemnim prostorijama Hotela de la Ville. Lokal je najmodernije uređen, higijenski i estetski. Serviraju se sva piva osobito **prvoklasno sarajevsko**, te sva hladna i topla jela kao i najbolja kava. Posluga je tačna, a cijene najumjerenije.

Preporuča se za brojni posjet **Joakim Štrkalj**

JAVNA ZAHVALA.

U žalosti našoj, koja nas je zadesila smrću ne-prežaljenog pokojnika

Frane Skarpa

nadučitelja u m.

Dužnost nas veže, da zahvalimo svima, koji su ma bilo kako nastojali ublažiti bol našu gubitkom milog pokojnika.

Svima budi hvala i od Boga plata.

MIHOVIO SKARPA učitelj u m. za se i obitelj.
Šibenik, 11. IX. 1930.

Krada jednog stručnjačkog stroja

Prije nekoliko dana desio se strašan i neugodan slučaj izaslaniku tehničkog odsjeka Banske Uprave višem hidrotehniku g. Proskujeviću. On je došao u selo Bilice, da izmjeri trasu kuda bi imala proći nova vodovodna cijev, koja bi donji dio sela opskrbila vodom. Troškovi za nove radnje podmirit će se, kako je poznato, iz doznačenih 1 miliona i 400 hiljada što ih je g. Ministar Presjednik dao za potrebu opskrbe sjevero dalmatinskih sela pitkom vodom. Kad se je g. Proskujević bavljao mjerenjem, nestalo mu je aparata barometričkog aneroida za mjerenje visina. Aparat vrijedi nekoliko hiljada dinara. Svako traženje ostalo je bez uspjeha. Netko ga je jednostavno ukrao. Trebali bi, seoski glavar Bilica i ozbiljniji ljudi da pošto po to pronađu kradljivca i tako skinu sramotu sa svog sela. Jer ukrasti aparat jednog stručnjaku kad taj dolazi da napravi nešto, od čega će imati koristi čitava selo, gore je nego sramota, to je barbarstvo.

Službujuća ljekarna. Ovu sedmicu vrši noćnu službu ljekarna „Ciljenko“.

Naša
prava

Kolinska
CIKORIJA

Što je sa šibenskim Kazališnim Društvom?

Prošle zime osnovano je u našem gradu Kazališno društvo. Ovom lijepom pojavom izgledalo je, da je napokon i naš grad dobio jednu kulturnu ustanovu potrebu, koje se je već odavna osjećalo. Međutim osim jedne dramske predstave, jedne društvene zabave nijesmo imali prilike da vidimo ništa više od o- voga društva. Jeli to bila posljedica pomanjkanja aktivnosti i volje sa strane članova društva? Ne misli- mo, jer po ličnostima koje su se angažirale oko osn- atka društva, kao i po vrsti samih izvršujućih čla- nova nesumljivo je, da se mislilo na najozbiljniji umjetnički rad. Znači, dakle, da se je našla neka ogromna zapreka koja je onemogućila daljnji rad.

Pošto smo u građanstvu čuli razna propitkiva- nja o sudbini ovog društva, te zbog same javnosti obratili smo se na neke funkcionere da nas obavijeste kako stvar stoji sa kazališnim društvom.

U glavnom dobili smo ovaj odgovor:

Šib. Kazališno Društvo — rekoše nam, oni — još uvijek postoji, te pokazuje sada više nego ikada volje za rad, no u tome je spriječeno uslijed slabog financijskog stanja.

Društvo do danas nije još dobilo niti prebijene pare pripomoći od nikoga shvatljivo je da se iz vla- stitih sredstava ne može da izdržava. To nije jedno profesionalno društvo koje raspolaže s uloženim ka- pitalom i hoće da ga iskoristi, već skupina kazališnih dobrovoljaca, koji truhom sa kruhom bave se, sa- sma drugim zvanjima, a kazalištu posvećuju svoje slobodno vrijeme. Kad se je društvo osnovalo, imalo je u vidu sve poteškoće na koje će naići, jer je iz stecenog iskustva znalo kako je svakom kulturnom društvu u našem gradu teško živjeti. Zato je sve svoje nastupne priredbe izvelo uz finansiranje i ga- ranciju džepova samih svojih članova. Time je poka- zalo maksimum svoje poštivnosti i dalo inicijativu onima, koji vole kazalište da ih slijede u primje. u. Nažalost, odaziv s materijalne strane bio je negativan.

Pa zašto se niste obratili za pripomoć nadlež- nim faktorima, upitali smo ove kazališne pregazce?

Društvo je to namjeravalo već pri svom osnut- ku, no htjelo je prije da isproba svoje sile i vidi uspjeh, te odaziv i shvaćanje kod građanstva. Sada, kada se je pčnim ispitivanjem uvjerilo da raspolaže sa ansamblom sa kojim bi se dalo nešto napraviti, te da su dosadašnje pokusne priredbe naišle na živo interesovanje i priznanje u gradu, ono će pokušati da pokuca i na vrata ove zadnje instancije. I u ko- liko naiđe na shvaćanje, ono će nastaviti svoje dje- lovanje, naravno u granicama pripomoći koju dobije. Bili društvo bilo kadro da već u jesenskoj sezoni na-

stupi? Bi, tim više, što je već nastudiralo jednu ko- mediju, a započelo spremanjem jedne operete.

U kojoj visini bi društvo trebalo subvencija?

Za početni rad subvenciju od najmanje 25.000 dinara. Time bi se mogao inscenirati jedan jači po- zorišni komad, naravno uz veoma skromnu dekoraci- ju scene i uz uvjet da svi izvršujući članovi sudje- luju bezplatno, kako je to do sada bilo. To bi, reko- smo, bilo dovoljno za uputiti ladju, dok bi se kasnije društvo zadovoljilo i manjom pripomoći, jer se je u Šibeniku dokazalo da publika ipak voli i kazalište i zna da puni kazalište 2-3 večeri za jedan te isti ko- mad.

Jedno bi svakako bilo potrebno da se iz teme- lja restaurira, a to je pozornica našeg gradskog ka- zališta, koja je zbog svoje siromašne i zastarjele sce- nerije i slabog namještaja, postala skoro nepristupa- tna za veće priredbe. Poznata je već činjenica da svako društvo koje nešto priređuje u Kazalištu, mora samo da se brine za namještaj bine kao i za dekor, a pošto za svaku priredbu nije tako laka stvar stvo- riti odgovarajući dekor, to se obično desi da svak igra s istom scenerijom. Jedino Filharmoničko Dru- štvo prigodom izvedbe opere „U zdencu“, postaralo se da uz one već postojeće tri glavne scene, napravi još jednu (sumu). To je zapravo bila restaurirana jedna stara i sasna izbljeđena suma vlasnosti kaza- lišta, ali i sama ta restauracija zapala je društvu grdnih para. To je danas jedina bolja scena kojom kazalište raspolaže, ali se sve ne može da igra u sumi, pa ma kako bila ona dekorativna!

Ove bi nedostatke Uprava Gradskog Kazališta morala svakako da nadoknadi ili u svojoj vlastitoj režiji ili sporazumno sa Šib. Kazal. Društvom, narav- no kad bi ovo moglo da smogne sredstava za ovu svrhu. Time bi naše kazalište, koje je poznato zbog krasnog dekora velike sale bilo upotpunjeno sa od- govarajućom pozornicom, već pristupačnu i za jača i veća kazališna djela.

Do koga je, neka se postara i pomogne, zavr- šavaju oni, a Šib. Kaz. Društvo je uvijek spremno na skrajne žrtve, samo da prodići svoj rodjeni grad i podigne ga opet na onaj stepen kazališne kulture, u kojem se je nalazilo u prijeratno doba. Napokon, kazalište je za ovu svrhu i gradjeno. B. B.

O primanju djece u gimnaziju.

Veliko nezadovoljstvo nastalo je medju ro- lite- ljima, čija su djeca imala da udju ove godine u I. razred mjesne gimnazije, odnosno realne gimnazije. Radi malenih prostorija odredjeno je bilo, da će se primiti samo stanoviti broj učenika u I. razred. Ne- zna se zašto je to baš odredjeno ove godine, a do sada, ipak se je našlo načina da se primi veći broj, a prostorije se nisu smanjile. Ali što je najgore, ove godine se primaju djaci bez prijemnog ispita, po no- vim školskim pravilima. Radi toga prijavljenih je bilo mnogo više od odredjenog broja, pa su se pri-

MALI OGLASNIK

Cijena do 20 riječi 10 dinara, svaka daljnja riječ 25 para.

Stan na lijepom položaju prama suncu, od če- tiri sobe, dvije terase i muz prostorije unajmljuje se — Upitati u upravi lista.

Vase lice zahtjeva njegu. — Upotrebljavajte samo najbolje proizvode za njegu lica — Creme „NADA“, i Sapun „NADA.“ — Proizvodi i razasilje: drogerija Nada-Ph. M. Petar Torre — Šibenik.

Prodaje se novi čamac sa jedrom. Obratiti se uredništvu.

PEKAR sposoban za samostalno vodstvo pe- karske traži mjesto, bilo u gradu ili na selu. Za na- slov obratiti se na upravi lista.

Kupujem kuću od 150 do 200 hiljada Dinara. Reflektiram na rentabilnost. Ponude kod upr. lista.

mili samo neki, i to, u prvom redu oni, koji su svr- šili osnovnu školu sa odličnim uspjehom. Poslije njih primljeni su oni sa vrlo dobrim uspjehom, ali samo neki. Medju onima ima djece, koja su svršila i 5. razred osnovne škole, a ima i onih, koji do otvora nove škol. god. 1921. navršuju 13. god. života, kada ne mogu više, da se prime. Ali i ako nije primljena velika većina onih, koji su svršili osnovnu školu sa vrlo dobrim uspjehom, primilo se nekoliko i koja su svršila osn. školu samo sa dobrim uspjehom. Ovo najviše peče roditelje, te oni traže da se to ispravi, jer šta će roditelji ove djece raditi s njima, kada se za svaki pa i najmanji zanat danas traži najmanje 4 raz. gimn.? Što će, kada u Šibeniku nema nika- kve druge slične srednje škole? — Roditelji.

AUTO garage

Telefon 42.

„KRKA“

ŠIBENIK

Najam AUTA

Vaso Čok i Jovo Paklar
ŠIBENIK (Dalmacija)

Bogato skladište sta- kla za prozore, šupljeg stakla, porculana, ku- hinjskog posuđa. Alu- minijsko, emajlirano, papirnate robe, mineral- ne vode, bombona i t.d.

Vlastiti proizvod crkv. svijeća

Adresa za brzog. Čok - Šibenik
Broj računa kod
Ček. Zavoda — Sarajevo 4343.

TVORNICA „SLAVIJA“
SAPUNA

Braća Ijadica-Grbešić pok. Petra

ŠIBENIK

Proizvađa za domaćice najbolji i naj- korisniji sapun za pranje rublja: žuti, zeleni i bijeli.

Pokućstvo

iz centra domaće industri- je, Osijek, dobijete uz konkurentne cijene kod:

Stjepan Karković
ŠIBENIK

SIME ANTIĆ - Šibenik

Trgovina manufakturnom robom

Veliki izbor platna za rublje, sefira, oxforda, trikolaza i t. d. uz najumjerene cijene.